

Kiviksmarken

3762

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

För i tiden då man dansade "Kadrill"
benkades aktivt, efter denna dans, spelas
upps en gånglåt, som kallades "Kiviksmark-
en". Denna gånglåt var man som en lek, et-
ter gammal traditionell frälsare som
frälsare för gillan. Det kallas sålunda:
När kadrillen var slut, ställde man upp
sig par om par och så spelade bryggsale-
mannen upp en gånglåt. Han tågade så i
takten efter musiken och var, eller en se-
pris, varefter man vände sig mot nästa sepris
-åter och var. I stället för att stanna vände
karlen sig hastigt mot takten och så den
lekaren vände damen hövde ett slag fram
och tog den framför gäende karlen om armen

och så marcherade man repris efter repris
med alla dansarna lyfte bort efter andra
var och tillts man måtte till baka till den
hvarligen man hafte sig kuddillen, och
ställde upp med till kivilsmaknad.

När kivilsmaknad var slut, lemdade
man h. el sig kivilgillen, och sig en-
skilda "gårdgillen" till en fanns för att
intaga förfriskningar.

För frändse det kommande året.

Någon afton besökte man bruderna
bly för att ha tillräckligt kl 12 på nat-
ten. Men började smällningen i god
tid för att precis kl 12 någon afton
ha det tillräckligt. Då tog man nämligen
en myskel på dörren slog den smälla bly-
et genom hålet i myskeln med i en
skål med vatten. När så blyet kommit
forma sig i naturen till alla slags figurer,
var det en "förståsig förare" som uttryckte
den figuren som då togs upp. "Är det?" "Var
det mer än en som smällde i familjen, eller
en brud som vänn som var samlade den
bruden för att t. t. fien det myskels
intåg, så delar figurerna olika. Den fi-

hur kunde för form av det små kunnat-
vart. Då uttyddes detta så den som smälles
dessa skulle för tillfälliga innan det nya
års utgång. Trog det form av en sagg,
då ~~stämde~~ blev det lemn i familjen, en
pro b. el, blev det myn ätt så ljus och
lyckligt år, trog det form av ett väckelyg,
då blev det mycket arbete under året.
Trog det form av ett vapen, då blev det tid-
lig hater eller ständer i familjen, eller ä-
ven för den enskilde ovr. Detta trodde man
fusk för och så gingo man under året
och väntade för det som betydelsefulla
gen fört sitt nya år.

Dragkamp.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

"Dragkamp" var en sport som främkom för de sk. "dränga gillen" och även bodarna tillämpades vis några stillställningar, och tillgicks så. För lag ställde upp med 8-10 karlar i varje lag. - I de flesta fallen var det drängar från två olika byar, som ville tävla om sin styrka. Man fullade lag i en långt rep, så långt att varje karl hade ledig plats att röra sig. Fyra fem meter på repet var fäst för att kunna utmärka mittpunkten. Man hade omkring en rak stubbe eller en jostfast sten som mål, eller center, för vilken repets mitt placerades. Id

repsits mitte kunde man slagit en
knekt. Då fullade man lag i båda
repänderna och domaren räkade
till tre. Det blev en livlig kamp om
att kunna stå sig. Vår lag hade na-
turligtvis sina vänner och gymnasier,
vilka på avstånd underlättade sitt lags
krafttag med utropet o höj - o höj!
och även markerade man motarna
med utropet. Den vinsten hade
utsetts för tävlingens prispenn.
Och de flesta fallen var det alltså ett
av lagen som förlorade, då ett av la-
gen ansågs ha förlorat skulle den
främste kullen, från mittpunkten
räknat, vara inne vid målet. Vissa be-

Stämmeleser var också föreläsningar
vid denna tävling. Man fick fatta
lag^{en} i båda länderna i respekt. Likale-
des fick man sätta fötterna i marken
hur man ville. Föreljudik var, att den
siste mannen i respekt^{en} inte fick läg-
ga respekt om midvintern eller om något
jordfast föremål, för att dämra stän-
ka sitt lag, skulle detta förekomma
måste tävlingen avslutas och börja på
nytt. Tävlingsplatsen var alltid i jäm-
mark för att båda lagen skulle ha
lika chanser. För det lag som blev det
segrande utgjorde en eller ett par kon-
nor kränningar friskt, på vilket en frisk
gammal tilltog.

Skåne
Först

Ante K. Mörz
Ägerst

Lövestad 4 maj 1933
Väva vaddmal:

3762

Bev. w. Öika personer

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

För lek lekarna väva vaddmal
till gäsk så att man uppställde sig i en
lång rad, herrar och damar mittemot var-
andra med händerna samman och be-
mannen uppskrädda. När man så sjöng
sången: "Så väva vi vaddmal, så slår vi
till samman. Väva vaddmal och slår till-
samman och låta skälet gå rätte." - då
böjde de ut armen i liten båg sig
ned under lågen, damarna först och her-
rarna efter, hållande varandra i händerna,
medan de passerade mellan varandra. Där
efter sprang de i omväxlingar fullt ut under
lågen och uppskrädda händer. Så fort de kom-
mit igenom ställde de sig upp igen så att

när man kom till sista färet var
hela beordjan uppställd som då
man började. På vår gamla folk-
fäster, där vår förfader var mest
i ungdomslekamen, var denna lek
mycket populär och utövades flit-
ligt ~~av~~ då tid ungdomen, enligt vad
de äldre berättar för oss.

Kapfäring.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

En sport eller tävling som förklarar
 vid tillställningar utom hus var den skil-
 kapfäringen. Fyra-fem personer bes-
 serade sig fram för publiken vid ett bord.
 Där lånder bryndas bannan för ryggen,
 varföret tävlingen som var som kunde äta
 en portion slättar, eller en stor korr för-
 last begynte. Den som först fick uppf-
 ätit fick en pris - eller bejudning. Däns
 rörelser såg lustiga at där de, var och en
 efter bästa förmåga fingo lugga sig,
 utan att kunna taga med händerna.
 Ispades h. d. något för gallet måste
 man med och taga upp det med munnen in-
 genting fick lunnas

Lyfta för raka "hassi".

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

Om någon styckan drängar vara till-
samman frickom ofta att man skulle
lyfta för raka "hassi". Det tillgick så
att en lade sig för golvet med händerna
sammanslagna under nacken och med
benen raka och musklerna spända.

En annan av drängarna lyfte upp benen,
fästade med händerna sammanknäppta
under knäroten, och för så säte lyfta
kroppen upp. Det var inte alltså man ken-
de lyfta upp den som låg, särskild om
han var tung och om han genom att lät-
ta armar och anstränga sig med att käl-
la till baka kroppen var lyftningen kun-
de visa sig vara omöjligt. —

Tiä: tiän i nälen!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

En lek som förekom bland ung-
dommar och byttes vara svär, var "se tiä
tiän i nälen". Man lade en tiä bestman
på golvet och så skulle man sitta på
tiäskulan, lägga bevon i kors ut ef-
ter tiädstängen och sticka en tiä i ge-
nom en ryms öga. Man fick icke an-
vända sk. stappenil och man fick ic-
ke vidröra golvet med bevon. Denna
uppgift var svår och lyckades icke ge-
nom föras av många.

Taga balmstia'et:LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

Man lade en balmstia på galvet
 på något avstånd ifrån sig. Detta sked-
 de man kunna taga genom att gå till-
 väga för följande sätt. Man ställde
 sig rak på galvet, lade benarna i
 kors för ryggen och så genom att boc-
 ka sig framåt skulle man kunna
 ned ned till galvet och taga balmstia-
 et med munnen, och utan att ändra
 ställning sätta sig igen i stående ställ-
 ning. Detta var ett prov för sig och
 som icke många kunde utföra, utan
 fäll på näsan i galvet.

Söders Lövstad Sk. 3762
Förä. 1933
På katten ur tunnan:

Mpt. katta skro
ak äspård!

Per. eliken paron

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

På så katten ur tunnan var en gam-
malt traditionellt bruk och tärningslek
som frickorn under festen och fastlags-
måndag. Man gick till råga så att en 10-15
äpplingar kläddes i bråkiga kläder och ble-
vo försedda med var sin låst. På tärnings-
galatran hade man slagit upp en släp
båge i vars mitt det hängde en tunna i
vilken man investerat en lönande kätt.
I handen hade man en stor käft, med vil-
ken de skulle slå till tunnan, då de i span-
strik var igång bagen. Den som kunde slå
med tunnan så att den gick förder i fallet
och den frickrakte katten samlade ur tun-
nan och i frickrakte frickrakte under a-

skådens julest, den blev utnämnd till en
slags först förmål vilken blev särskild
fäst och där för var det också efter-
ställt att för denna utnämning bland
deltagarna. Den yngling som utvald
var blev också förplägad samt fick ut-
se sig en vacker flicka. Efter förlof-
ningen vidtog också en festlagsfest där
det gick muntert till och där mat och
dryck inte saknades alls.

Hälsa för främmande:

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16

Den julkvällen som följande afton var ut
"hälsa för främmande." Ett litet eller något an-
nat passande lades för två stolar som stod
något i från varandra. En flicka och poj-
ke sätte sig för sin stol föreställande
värdfolk. Den som skulle hälsa för värd-
folket inbjöds att sätta sig mellan dem,
men med ens reste sig värdfolket och den
hälsande sätte sig med en dens i gaveln
tills de hiningstunde återkom.

Pantleken:

3762

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

Vid jul tiden, då man sått flara i salskap,
beukade man leka pantleken. En av sals-
skapet utsågs att gå omkring och vara skil-
frågvis. Bzglennare var att när den frågvis
försökte frivilla med att leka dem till
att säga de var som man icke fick lov att
aftra - derra var var ja, nej, svart och vitt,
så fick den tillfrågade vara försiktig i mal-
satt full fick han lämna en pant i fäst
sig. Pantmen bestod av saker som man
kunde på sig som, liv, nådsk, m, var.
Naturligtvis blev det, bratts försiktigast,
många pantar. När man sådant
att man kunde pantar tillräckligt så
tog den frågvis fram en lant och drog

Där han hade alla funktioner. Han tog så
en punkt i landet, vilken borde vara dödt
så att ingen kunde uppträcka som som
långt den. Och så frågade han, var skulle
den göra som denna punkt äger? Någon
av sällskapet fick då målet tänka
upp något, helst något som man kan
att skratta åt. Den som då ägde den fun-
ten som kom upp, måste uträtta det som
sällskapet sagt och detta var många åren -
han som L. O. gav best och behåller någon
dum i sällskapet, gav ut i funktionen med-
tagande en ung flicka och höra denna lär,
hålla över en stal, lägga bort bilderna
med någon gammal färd som också varit
i sällskapet o.s.v.

"Klämman mårson".

Klämman mårson, eller som det också kallades klämman "gäingen", gick till så att den ene karlen lade sig för galvet för magen, en annan karl lade sig ovenför dennes rygg, knäpfste samman fingrarna och med handflatorna klämde han åt den andres nacke. Nu gäldade det för den som låg underst att kramen kisa sig upp och kasta av kramen.

Detta lyckades inte alltid, beroende för den som klämde hur pass han hade kraften att försöka mot den som låg underst.

Hakpa kråka:

Den som kunde hakpa kråka och
var tränad på det var en anställning av de sport.
Men ställde sig i länkande ställning,
knäpste isammen fingrarna under
knäveckan och så hakade. man var
med båda benen samman förenat.
Den som hakade kunde lätt smutta
över något förmål och då stod han
på huvudet till en "kullerkyttas".

Gömma ringen:LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

När ett sällskap var samlade, t. ex. vid någon bejuding, eller annan fest, brukade man "gömma ringen".

Man såg ut en person som skulle vara det man kallade "frågvis". Han gick omkring och frågade vem han ringen? Alla i sällskapet brände då: "jag har ingen". Detta skulle sägas för en gång, den som då hade ringen sade i motsatt till de andra, "jag har ringen". Dessa två ord, ingen och ringen, var så lika i uttal och att den frågvisa hade svårt att höra skillnaden. Alltså kunde han då den som hade ringen fick denne vara i hans ställe. Ringen skiftade man och man emellan.

Ankelskan:

En dundring ungdommar ställde upp sig i en rad, två och två efter varandra, alltid i par. En person uträgs och ta-
fett och denne fick ställa sig 15-20 mtr.
bort från. Det främsta paret fick först
springa och så par efter par. Kunde nu
denne som stod, fånga en utav parst,
eller båda, eller ändast vidröra dem med
handen, fick han taga en utav dessa
och ställa sig i kö, den som klar över
fick nu bli "ankeman" och fånga sig
en annan par utav de par som spring
från honom. Det par som inte kunde
fångas i friluftslaget, blev fria och stäl-
la sig vid sidan. —

Hoppa back.

Man ställde sig i huckande ställ-
ning med händerna från knäna. De
kunde 5-6 personer stå upp sig, med
ungefär 5 meters mellanrum. Den
som var längst bak kunde hoppa
fick visa detta genom att säga
nått och då han kom fram fick han
lägga båda händerna på ryggen och
hoppa gränslös över, dock fick han in-
te ridåsa den som stod bak med be-
nen. Den som var duktig till att hoppa
kunde, medan han var i farten,
hoppa över alla de 5-6 uppställda-
en efter en, och detta ansågs vara myc-
ket bra gjort, och förande vara i sporten.

Bruta armar.

Om man skulle prova vänner-
nas styrka lemhade man även bruta
armar. God karlar satte sig vid ett bord
med ena varandra. Men stödde arm-
bågen mot bordet och fullade varandra
i händerna. Utan att få rubba eller
lyfta för armbågen, för att dirigera
för större styrka, höll man för var
sitt håll till sidorna, för att lägga ned
varandras armar. Men kunde även,
innan man provade sin kraft,
hålla vad som som skulle vinna.

Likan och beafthjerr.

Öfver jul tiden och de långa vinterkvällarna hade man många gånger beafthjerr och likan till lands och för lands men. Här se och för sådana:

Lykta upp stulen:

För att prova smärtycken lyfte man upp stolen. Man lade ned en stol för golvet. Med ryggsätet ned för. Därefter fästade man tag i ett av stälken som låg näst golvet, och med armen, från armbågen, höll till golvet lyfte man upp stolen så att den kom att stå för golvet. Man kunde även för att utläsa tyngden lägga en sten, t. ex. för ryggsätet, vilket gjorde att tyngden blev bevärlig för den som tog beafthjerr.

Slå stalen runt:LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26

Om stalen står på golvstället
 man lag med handen om stakens ^{övre} fram-
 kan, varefter man lyfte stalen upp
 med rak arm, hållande den rakt fram.
 Därefter vrid man hastigt handen om
 så att staken slog runt i luften och så
 skulle man fortfarande hålla den bal-
 lanserad på rak arm, varefter man
 lungt och utan att ringla omkring med
 den sätta den ned på golvstället framför sig.
 Man fick icke våga flytta sig utan
 bli stående på samma plats.

Lyfta stalen på rak arm:

Man ställer sig bakom staken och med
 båda händerna fattade man tag bak-

KUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

ställdes över bord. Så lyfte man stalen upp till munnen, varefter man med lindarna frässade stalen framåt för raka munnen, varefter togs den tillbaka till munnen igen och genom så upprepade detta olika många gånger kunde man tåla om vilken bön för detta sätt kunde frässa stalen fram och tillbaka de flesta gånger. Men kunde öron lyftas den mot en bön, för barmen uppgivits så, men till detta fördrades styrkan och träning.

Så styren.

Men satte sig för stalen så att barmen hålls vid sidan av stalen. Därefter lade man en främning, eller knäp för barmen

ten är stol sittan vid den sida där man le-
de bäst. Men skulle nu hilla sig i bak-
stället med båda händerna och slinga
sig bakom detta fram till den plats där
föningen låg och taga denna med mun-
nen och så förriktigt taga sig tillbaka.
igen. När utifrån detta fördrades nysidig-
het i maträtt fäc fäc man i galenhet
och drog stolen över på sig. —————